

OKULLARDA BİR ÖĞÜN
ÜCRETSİZ SAĞLIKLI YEMEK
HER ÇOCUĞUN HAKKI!

EĞİTİMİN
TÜM KADEMELE RİNDE
UYGULANMASI İÇİN
MÜCADELE ZAMANI!

Geçtiğimiz yıl bu zamanlar Ekmek ve Gül ve ülkenin dört bir yanından kadın örgütleri olarak “Her 4 çocuktan 1’i aç okula gidiyor. Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek verilsin” çağrısı ile başlattığımız kampanya hızla büyüdü ve her kesimin sahiplendiği bir talep haline geldi. Geçen bu bir yılda zaten ağır olan ekonomik koşullar daha da ağırlaştı. Eylül 2022-Ağustos 2023 aylarını kapsayan son bir yıllık dönemdeki ortalama gıda fiyatları, Eylül 2021-Ağustos 2022 dönemindeki ortalama fiyatlara göre yüzde 115,4 oranında artış gösterdi. Eylül 2021’de 100 liraya satın alınan bir gıda sepeti için bu yıl temmuz ayında 547 lira ödemek gerekti. Sağlıklı gıdaya erişebilmek gün geçtikçe daha da zorlaşıyor. Artan yoksulluk ise en çok çocukları etkiliyor.

HER İKİ ÇOCUKTAN BİRİ YETERSİZ BESLENİYOR

Çocukların sağlıklı ve yeterli beslenmeleri gelişimleri ve eğitime devamlılıkları için hayati bir öneme sahipken çocukları koruması, takip etmesi gereken kurumlar tüm sorumluluğu ebeveynlere yıkıyor. Hatta çocukların nasıl sağlıklı beslenmesi gerektiğine dair öğüt vermekten de geri durmuyorlar. Milli Eğitim Bakanlığının Emine Erdoğan ile başlattığı “Okulumda Sağlıklı Besleniyorum” programı ile internet sayfasında çocukların nasıl sağlıklı besleneceğine dair çeşitli videolar yayınlıyor. Çocukların dengeli ve sağlıklı beslenebilmesi için MEB’in de öğün öğün gerekli olduğunu söylediği gıdalar, bir çocuk için aylık yaklaşık 5 bin liralık (Eylül 2023 başı hesabına göre) bir harcamaya tekabül ediyor. Yani bir asgari ücretin yaklaşık yarısının, sadece bir çocuğun sağlıklı beslenmesi için ayrılması gerekiyor. Çocukların en temel ihtiyacına devletin gözlerini kapatmasının sonuçları TÜİK verilerine de yansıyor. Ülkemizde 0-17 yaş arası 9.4 milyon çocuk, yani her iki çocuktan biri yetersiz besleniyor.

Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, 2023-2028 eylem planında yalnızca “okul öncesi eğitim programlarında ücretsiz olarak sunulan beslenme hizmetlerinin yaygınlaştırılması” hedefine yer verirken, Milli Eğitim Bakanlığı 21 Ağustos’ta yayınladığı yeni eğitim yılı tedbirleriyle ilgili genelgesinde sağlıklı beslenme için çalışmalar başlığı altında kültür fizik hareketleri öneriyor.

Ne Milli Eğitim Bakanlığı ne Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ne de Sağlık Bakanlığı sorumluluğu üzerinden atamaz. Okullar çocukların sadece derse girip çıktığı yerler değil çocuk koruma sisteminin en önemli alanlarından biri. Veriler iktidar tarafından okulların böyle ele alınmadığının en somut kanıtı. Çocukların takibinin yapılmaması, artan yoksulluk ile eğitimden kopuşlarının önünün açılması, çocukları korumaya dönük politikaların yetersiz oluşu çocuk istismarının, çocuk işçiliğin, çocuk yaşta zorla evliliklerin, çocukların suça sürüklenmesinin artışıyla sonuçlanıyor. Eğitim hakkının, sağlık hakkının, yaşam hakkının sağlanması için okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemeğin her çocuğa verilmesi de en önemli haklardan biri.

ÇOCUKLAR DERSLERE
AÇ GİRMESİN!

OKULLARDA BİR ÖĞÜN
ÜCRETSİZ SAĞLIKLI YEMEK
HER ÇOCUĞUN HAKKI !

EĞİTİMİN
TÜM KADEMELE RİNDE
UYGULANMASI İÇİN
MÜCADELE ZAMANI!

KAMPANYAMIZ BÜYÜYEREK SÜRECEK

“Sağlıklı, doyurucu ve besleyici gıdaya erişim, ailesinin imkânlarına bağlı olmaksızın her çocuğun hakkı ve devlet bu hakkı sağlamakla yükümlü” diyerek, 2022 Eylül ayında Ekmek ve Gül olarak bir kampanya başlattık. Kadın dernekleri, veli dernekleri, meslek örgütlerinin de katılımıyla yüzlerce kadın kapı kapı dolaşarak, okul önlerinde, çarşı pazar- kent meydanlarında, sosyal medya üzerinden yüz binlerce imza topladık. Çeşitli etkinlikler gerçekleştirdik, basın açıklamaları, sosyal medya eylemleri örgütledik.

Bir önceki dönem Mecliste yer alan tüm partilerden milletvekillerine Ekmek ve Gül olarak hazırladığımız talebimizin içeriğini, durumun aciliyetini içeren dosyalar hazırlayıp gönderdik. Tüm sendika ve odalara, çocuk alanında çalışma yürüten derneklere, kadın örgütlerine bu mücadeleyi birlikte yürütme ve büyütme çağrılarını yaptık. Mecliste öneriler verilmesini sağladık. Başlattığımız kampanya dalga dalga bütün ülkeye yayıldı, sahiplenildi. Kampanya bileşenlerinden Tuzluçayır Kadınları Dayanışma Derneği adına tüm okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek verilmesi için dava açtık. Bildiriler yazdık, afişler astık, mektuplar gönderdik, çalıştaylara katıldık. Bir öğün ücretsiz yemek talebi kadınların bu ısrarı sayesinde muhalefetinden iktidarına bütün siyasi partilerin seçim vaatleri arasına girmek zorunda kaldı. Kimi belediyeler pilot okullarda bir öğün ücretsiz yemek uygulaması başlattı.

Bu mücadele sayesinde “Aç çocuk yok, algı yapılıyor” diyen iktidar, okul öncesi eğitimde bir öğün ücretsiz yemek uygulaması başlatmak zorunda kaldı. Ancak bu yeterli değil. Eğitimin tüm kademelerinde bu hakkın sağlanması gerekiyor. Aynı zamanda sağlıklı ve yeterli besin ile sağlanması gerekiyor. Uygulanması denetlemek de tüm çocuklar için uygulanmasını sağlamak da bizim elimizde. Bugün dünden daha fazla olanağımız var. Yayın kurulu üyemiz kampanya yürütücülerinden Emek Partisi Milletvekili Sevdâ Karaca, kadınların talebini Meclisten de yükseltiyor.

KAYNAK YOK DİYENLERE İNANMIYORUZ! BÜTÇEDEN HAKKIMIZ OLANI İSTİYORUZ!

2023 bütçesi görüşmelerinde okullarda ücretsiz yemek verilmesi için ek bütçe önergesi AKP ve MHP oylarıyla reddedilmişti. Oysa biliyoruz ki devletin bunu sağlayacak bütçesi var. Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Merkezi Yönetim Bütçe Gerçekleşmeleri ve Beklentiler Raporuna göre , 2023 Ocak-Haziran arası “din hizmetleri ve yaygın din eğitimi” için 19 milyar 196 milyon 550 bin lira harcanırken “çocukların korunması ve gelişiminin sağlanması” için 6 milyar 444 milyon 412 bin lira, “gençlik” için ise 1 milyar 497 milyon 550 bin lira harlandı.

Özel olarak çocukların gelişimi ve gençlik için gerçekleştirildiği belirtilen giderlerin toplamı, altı ay içinde merkezi bütçeden yapılmış toplam giderlerin yaklaşık yüzde 0,34’üne tekabül ediyor. 2023 Ocak-Haziran ayı arasında gerçekleşmiş giderlerin içinde temel eğitim ve ortaöğrenimin toplam pay yaklaşık yüzde sekiz olarak kalıyor. Devletin, okullarda öğrencilere bir öğün ücretsiz yemek verebilecek bütçe ayırabilme gücü var elbette. Sağlıklı beslenme her çocuğun hakkıdır, bu hakkı güvence altına almak, hayata geçirmek de devletin sorumluluğudur. 2024 bütçesi hazırlanırken bu hakkı güvence altına alacak bir bütçe planı yapılması için mücadeleyi sürdürürelim!

OKULLARDA BİR ÖĞÜN
ÜCRETSİZ SAĞLIKLI YEMEK
HER ÇOCUĞUN HAKKI !

EĞİTİMİN
TÜM KADEMELE RİNDE
UYGULANMASI İÇİN
MÜCADELE ZAMANI!

SİZLERİ DESTEĞE ÇAĞIRIYORUZ

Çocuk yoksulluğu ile mücadelede en önemli adım olan çocuklara okullarda bir öğün doyurucu, sağlıklı ve ücretsiz yemek verilmesi için Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığına, Milli Eğitim Bakanlığına, Sağlık Bakanlığına, yerel yönetimlere sorumluluklarını hatırlatıyoruz.

Tüm milletvekillerine, kadın örgütlerine, derneklere, muhtarlara, emek ve meslek örgütlerine, çocuk hak örgütlerine, okul aile birliklerine, veli gruplarına, mahalle inisiyatiflerine, platformlara, basına bir kere daha çağrı yapıyoruz: Okullarda bir öğün ücretsiz, sağlıklı ve doyurucu yemek hakkının her çocuk için uygulanmasının imkânı da var, zorunluluğu da... Yetmez diyoruz ve kampanyayı sürdürmeye devam ediyoruz!

Çocuklarımızın sağlığı ve geleceği için hakkımız olanı birlikte kazanalım.

Sizleri de “Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek her çocuğun hakkı” talebimizi görünür kılmak, sorumluları harekete geçmeye çağırmak üzere ses vermeye, bu sesi büyütme davet ediyoruz. Okul öncesi eğitimde ücretsiz yemek uygulamasının nasıl uygulandığını takip etmemiz, çocukların ihtiyacını karşılamayan, sağlıksız, yetersiz öğünleri görünür kılmak için belgelememiz ve bunu yapabilmek için birlikteliğimiz çok önemli!

Okullarda bir öğün ücretsiz sağlıklı yemek talebi etrafındaki çalışmayı ülkenin dört bir tarafındaki pek çok farklı kadın derneği, öğrenci veli derneği, mahalle işyeri grupları, veli inisiyatifleriyle birlikte ortak bir çalışma olarak sürdürüyoruz.

Ekte konuyla ilgili verileri, kampanyamız sırasında yan yana geldiğimiz kadınların anlatımlarından notları, bu talebin yerine getirilmesiyle elde edilecek olumlu sonuçlara ilişkin uzman görüşlerini sizinle paylaşıyoruz.

Çalışmalarınızda bu talebi gündeme getirmenizi, yayınlarınızda, konuşmalarınızda yer vermenizi rica ediyoruz.

Desteğiniz için şimdiden teşekkürler.

ekmek ve gül

İletişim:

posta@ekmekvegul.net

0 533 209 01 78

DÜNYA ÖRNEKLERİ GÖSTERİYOR: OKUL YEMEĞİ ÇOCUKLAR İÇİN SAĞLIK VE GELECEK DEMEK

Dünyadaki örnekleri ücretsiz okul yemeği uygulamalarının çocukların eğitime katılımını artırdığını ortaya koyuyor.

- ✓ Türkiye ile aynı gelişmişlik düzeyinde sayılan Brezilya'da okul öncesinden başlayarak, orta öğretime kadar hak temelli yaklaşımla 42 milyon öğrencinin faydalandığı bir program uygulanıyor.
- ✓ Şili'de de 60 yıldan fazla bir süredir devam eden okul yemeği uygulaması var.
- ✓ Hindistan'da 79,7 milyonu ilkokul, 33,9 milyonu ortaokul öğrencisi olmak üzere toplam 113,6 milyon çocuğa yemek veriliyor.
- ✓ Finlandiya, İsveç gibi ekonomik ve gelişmişlik göstergeleri daha üst düzeyde olan ülkelerde de okul yemeği uygulamasını görüyoruz, buralarda devlet okullarında çocuklara verilen yiyeceklerin tamamı kamu bütçesinden karşılanıyor. ABD ve İrlanda'da devlet sıcak yemek programlarını karşılıyor. İngiltere, İskoçya, Galler, Kuzey İrlanda, İtalya, Fransa, İspanya, Hong Kong ve Japonya'da ise kısmen kamu tarafından sağlanıyor.
- ✓ 2012-2014 yılları arasında Kenya'da yapılan bir araştırmada okul yemeği programlarının okula kayıt oranlarında yüzde 7'lik bir artış sağladığı, Madagaskar'da ise okula kayıt oranını iki yıl içerisinde yüzde 88'den yüzde 98'e yükselttiği tespit edilmiş.
- ✓ Sahra Altı Afrika ülkelerinde okul yemeği okul kayıt oranlarında ilk yıl erkeklerde yüzde 22, kızlarda ise yüzde 28 oranında artış sağlamış.

VERİLER

- ✓ UNICEF'in Ekim 2021'de yayımladığı Dünya Çocuklarının Durumu Raporuna göre 50 milyon çocuk beslenme yetersizliğinin bir sonucu olarak aşırı zayıflıktan mustarip.
- ✓ TÜİK rakamlarına göre; Türkiye, 30 Avrupa ülkesi arasında en yüksek çocuk yoksulluğu oranına sahip 2 ülkeden biri. Şiddetli yoksulluk yaşayan 16 yaş altı çocukların sayısı 6 milyon 500 bine ulaştı.
- ✓ TÜİK, 2022 yılı Türkiye Çocuk Araştırması'na göre anneleri tarafından ekmek veya makarna gibi tahıl içeren yiyecekleri her gün tükettiği belirtilen 6 aylık ve büyük yaştaki çocukların oranı yüzde 62,4 oldu. Meyveyi her gün tükettiği belirtilen çocukların oranı yüzde 50,5, sebze her gün tükettiği ifade edilen çocukların oranı yüzde 33, olurken; et, tavuk veya balığı her gün tükettiği aktarılan çocukların oranı ise yüzde 12,7 ile sınırlı kaldı.
- ✓ Yaklaşık 3 milyon çocuk kronik yetersiz beslenme yaşıyor.
- ✓ Türkiye'de yaşayan çocukların dörtte biri çok düşük kilolu, dörtte üçü ise kansızlıkla mücadele ediyor.
- ✓ 2021 yılında Türkiye Aile Hekimliği dergisinde yayımlanan çalışma, araştırmaya katılan çocukların dörtte birinin çok düşük kilolu olduğunu, çocukların yaklaşık dörtte üçünün kansızlıkla mücadele ettiğini ortaya koyuyor.
- ✓ Türkiye'de Okul Çağı Çocuklarında Büyümenin İzlenmesi Araştırma Raporu kronik açlık nedeniyle Doğu Anadolu Bölgesi'ndeki çocukların yüzde 3,5'inin, Güneydoğu Anadolu Bölgesi'ndeki çocukların ise yüzde 5,4'ünün bodur kaldığını gösteriyor.
- ✓ Ekonomik yoksunluk nedeniyle korunmaya, yardıma ve bakıma muhtaç çocuk sayısı 2002'de 12 bin 75'ken 2019'da 198 bin 97'ye yükseldi.
- ✓ Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı verilerine göre ailesinin yanında temel ihtiyaçları karşılanamayan çocuk sayısı 150 bine dayandı.
- ✓ Türkiye'de artık her 100 çocuktan 34'ü yoksulluktan günde 1 kez bile dişini fırçalamıyor. Milyonlarca çocuk için diş fırçalamak lüks oldu.
- ✓ Geçim, artan masraflar çocukların eğitimden koparılmasının önünü açıyor. Okulu bırakıp açık öğretime geçen öğrenci sayısı sürekli artıyor. Bu öğretim yılında açık öğretime geçen öğrenci sayısı 1 milyon 738 bine çıktı. Yani her dört lise öğrencisinden biri açta okuyor ya da yalnızca kayıtlı görünüyor.
- ✓ İçişleri Bakanlığı MERNİS kayıtları ve MEB verileri kullanılarak güncellenen verilere göre lise çağındaki kadınların yüzde 5'ten fazlası eğitimin dışında bulunuyor. Diğer eğitim kademeleri de göz önüne alındığında halen çeşitli nedenlerle eğitimi bırakan ya da zorla okuldan alınan yaklaşık 700 bin kız çocuğu bulunduğu tahmin ediliyor.
- ✓ Eğitim dışındaki, yani herhangi bir kademedeki okula kayıtlı olmayan çocuk oranı ise özellikle 13 yaştan sonra artıyor. Erkek çocuklarının yüzde 76,2'si ve kızların yüzde 79,6'sı ancak ortaöğretimi tamamlıyor. 2011-2012 öğretim yılında birinci sınıfa kayıt yaptıran 1 milyon 404 bin 857 çocuktan 341 bin 881'i on ikinci sınıfa ulaşmadan eğitim hayatı sonlandı. Her 4 öğrenciden 1'inin eğitimi yarıda bırakıyor. Doğu ve güneydoğu bölgesinde 14 ilde, okula başlayan çocukların yüzde 42'si 12'nci sınıfa ulaşamadı. Büyükşehirlerde, özellikle İstanbul, Ankara, İzmir gibi göç alan bölgelerde 2011-2012 yılında kayıt yapan çocukların yüzde 19,45'inin 12'nci sınıfa ulaşmadan eğitime ara verdi.
- ✓ TÜİK verilerine göre her yıl binlerce çocuk doğum yapıyor. Bunlardan bazıları 15 yaşından küçük. Resmi verilere göre 2020 yılında 15 yaşında küçük 117 çocuk doğum yaptı. 2001'den bu yana 0-18 yaş arası 2 milyonu aşkın çocuk doğum yaptı. Doğum yapan 15 yaşından küçük çocukların yüzde 50'si yalnızca ilköğretim mezunu.
- ✓ Hanehalkı İşgücü Araştırması 2022 yılı sonuçlarına göre 15-17 yaş grubundaki çocukların işgücüne katılma oranı yüzde 18,7 oldu. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının 2022 faaliyet raporunda 2021 yılına göre 2022 yılında 15-17 yaş arasında çalışan çocuk sayısının 101 bin artışla 620 bine ulaştığı kaydedildi.

KAMPANYAMIZ BOYUNCA ULAŞTIĞIMIZ KADINLARIN ANLATTIKLARINDAN NOTLAR:

ANKARA | Ankara'da çalışma yürüten Tuzluçayır Kadınları Derneği Başkanı Elif Sancı, kampanya için imza toplarken karşılaştıklarını şöyle özetliyor: "İmza kampanyasına başladığımızda, kadınlar 'Çocuğumun beslenmesine koyacak kahvaltılığım yok' diyerek derneğimize başvuruyordu. Karşılaştığımız ilkokul öğrencileri 'Soğuk makarna yemekten bıktık' diyorlardı. Çok sayıda kadın çevresinden, akrabalarından topladıkları imzalarla kampanyamıza katıldı. İmza toplayan kadınları gören çocuklar, 'Ne zaman yemek gelecek?' diye soruyordu."

ANKARA | Satı'nın iki kızı var, biri ortaokula gidiyor: "Ailede tek kişi çalışıyor ve 12 bin lira para alıyor. Aidattır, evin erzağıdır, bu çocukların kıyafetidir vs. yetmiyor ki. Madem öyle, sağlıklı beslenmek gerekli, o zaman iki günde bir karşılımlar yemeği. Sanki bizimle dalga geçiyorlar, küfretseler bu kadar zoruma gitmez."

ANKARA | Ücretsiz yemek talebi lise öğrencilerinin de talebi. Ankara Fen Lisesi son sınıf öğrencisi: "Liselerde de bir öğün ücretsiz ve sağlıklı yemek kampanyasına çok ihtiyaç duyuluyor çünkü kantinlerdeki fahiş fiyatlara öğrencilerin gücü yetmiyor. Kampanya giderek önem kazanıyor hepimiz için. Bazı yerlerde ücretsiz öğün uygulaması yapılmıştı, bu talebimizi kazandığımızı gösterse de tüm okullarda olması için daha fazla mücadele etmemiz gerekiyor."

İSTANBUL | İstanbul'da Pendik'ten bir kadın birden fazla çocuk okutmanın zorluğuna dikkat çekiyor: "Ay sonu nasıl gelir diye düşünmekten yorulduk. Hele bir de birden fazla çocuk okutuyorsan daha zor oluyor. Hangisinin ihtiyaçlarına yetiştireceğimizi şaşırır olduk. Beslenme hazırlamak bile çok zor. Birine koysan öteki kalıyor. Biz eskiden en azından bir meyve suyu alırdık şimdi onu bile alamıyoruz. Evde birkaç tepsi yaptığım poğaçayı çocuklar tüm hafta okula götürüyor. Meyve desen o ayrı konu. Kilo kilo almak hayal, bazen birkaç tane aldıysam ancak onlara verebiliyorum."

İZMİR | İzmir'den bir öğretmen geçtiğimiz dönem çocukların beslenmesine dair gözlemlerini şöyle aktarıyor: "Öğrencilerim derste açlıktan uyuyor. Bazı öğrenciler de yetersiz beslenmekten hasta. Değil her gün, bir gün bile ceviz, fındık, badem yiyemiyorlar, süt ve yumurta tüketemiyorlar."

MANİSA | Fırında çalışan bir kadın ailelerin çocukların beslenmesi için bayat ekmeği aldığını anlatıyor: "Akşam beşten sonra gelip bayatlamış olanları alıyorlar. Tanesi 7 lira olan ekmeğin bayatını 3.5 liraya satıyorum. Saat 5-6 gibi iş çıkışı gelip bu bayat ekmeği alıyorlar. Simidin tanesi 4 lira. O fiyata taze simit alabilen yok. Akşama doğru, sabahtan kalan simitleri beşerli halde poşetlere koyuyoruz. O zaman simidin tanesi 1.5 liraya geliyor. Gelip onları alıyorlar. Bu aldıkları bayat simitleri de ertesi gün okula giden çocuklarının beslenmesine koyuyorlar"

BURSA | Çocuklara bu hakkın sağlanmaması tarikatların çocukları istismarının önünü açıyor. Bursa'da bir ortaokulun önünde bir tarikat yurdunun "ücretsiz yemek yiyoruz" broşürlerinin çocuklara dağıtıldığını ifade ediyor veliler: "Çocuklar okulda aç kaldığında bunu fırsat bilenler var. 'Ücretsiz yemek veriyoruz' diye çocuklarımızı kandırıyorlar. Burası ortaokul, yanlarında beslenme getirmek istemeyen çocuklar var. Bu pahalılıkta her gün çocuğuna harçlık veremeyen insanlar var. Durum böyle olunca çocuklar da ücretsiz yemek veriyorlar diye ailelerden habersiz buralara gidiyorlar, bu çok tehlikeli bir durum."

OKULDA BİR ÖĞÜN ÜCRETSİZ, SAĞLIKLI YEMEK NEDEN ÖNEMLİ?

- Okulda verilen yemek ile çocuğun toplam sıcak yemek tüketiminin yüzde 16'sı karşılanabilir; bu da yoksul bir ailenin çocuğu için yaptığı harcamanın yaklaşık yüzde 10'una denk gelir.
 - Okul devamsızlığı ve okul terkinin azalmasını sağlar.
- Beslenme bozukluklarının engellenmesinde ve sağlıklı yemek yeme alışkanlıklarının küçük yaşta oluşturulmasında rol oynayarak uzun vadede ortaya çıkacak kronik hastalıklar engellenir.
 - Uzun vadede cinsiyet ayrımcılığının azalmasına katkı sağlar.
- Ekonomik krizlerin yarattığı toplumsal etkilerin olumsuz koşullarda, çocukları okulda tutan bir sosyal destek önlemi olarak işlev görüyor.
- Sağlıklı beslenmenin önemi nedeniyle öğrencilerin eğitimden yararlanma potansiyelini artırır, okul başarısını artırır, okullaşma oranında da artışa katkı sunar.
- Çocuğun kısa ve uzun vadede yaşam kalitesini çok yönlü olarak artırır; vitamin ve mineral eksikliğine bağlı sağlık sorunlarını azaltır.
- Çocuğun sağlığını ve fiziksel gelişimini olumlu etkiler, bağışıklık sistemin güçlendirir, enfeksiyonlara karşı direncini artırır, yemek yeme alışkanlıklarını iyileştirir, beslenme bilgisini artırır.

ekmek ve gül